

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
SOSYAL SİGORTALAR KURUMU BAŞKANLIĞI
SİGORTA İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Sigorta Primleri Daire Başkanlığı

SAYI : B.13.2.SSK.5.01.08.00/VII-031/570503

08.AĞUSTOS.2003

KONU: 506 sayılı Kanunda
yapılan değişiklikler

GENELGE
16- 294 Ek

Bilindiği gibi, 06.08.2003 tarihli, 25191 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4958 sayılı Kanun ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda bazı düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler ile ilgili olarak Sigorta ve Sigorta İl Müdürlüklerimizce yapılacak işlemler aşağıda açıklanmıştır.

1- 506 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen fıkra ile, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında yalnız işkazası ile meslek hastalıkları, analık ve hastalık sigortası kollarının uygulanacağı öngörüldüğünden, bu hükümlü ve tutuklular, anılan fıkranın yürürlüğe girdiği 01.01.2004 tarihinden itibaren sigortalı sayılacaklar, ayrıca istekleri halinde sözü geçen sigorta kollarına ilaveten, haklarında 506 sayılı Kanunun 85 inci maddesinde öngörülen şartları taşımaları kaydıyla isteğe bağlı sigorta hükümlerinden de yararlanabileceklerdir.

Öte yandan, aynı fıkra hükmü uyarınca, söz konusu kimseleri çalıştıran Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları "işveren", bu kurum ve İş Yurtlarının sorumlu müdürleri de "işveren vekili" olacaktır.

Ayrıca, 4958 sayılı Kanunun 57 nci maddesi ile 506 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının I bendi yürürlükten kaldırılmış olduğundan, uygulamada bu husus göz önünde tutulacaktır.

2- 506 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (L) bendi ve II nci fıkrasının (A) ve (D) bentleri 4958 sayılı Kanunun yayımlandığı 06.08.2003 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmış olduğundan, köy sınırları içinde sigortalı çalıştırılarak yapılan inşaat işyerlerinde çalıştırılanlar, bir işverenin emrinde çalışan yabancı uyruklu kimseler ve el halıcılığı dokuma işlerinde çalışanlar hakkında istekleri olup olmadığına bakılmaksızın 06.08.2003 tarihi itibarıyla tüm sigorta kolları uygulanacaktır.

Yapılan bu değişiklik üzerine köylerde yapılacak inşaat işyerleri hakkında 506 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hususunda Valiliklerin; daha önce haklarında sadece kısa vadeli sigorta kolları uygulanan yabancı uyruklular ve el halıcılığı dokuma işlerinde çalışan kimselerin de bundan böyle tüm sigorta kollarına tabi olmaları gerektiği hususunda bu kimseleri çalıştıran işverenlerin birer yazı ile bilgilendirilmeleri uygun görülmüştür.

3- 506 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “işçi çalıştırılmaya başlayacağı tarihten önce “ ibaresi, 4958 sayılı Kanun ile “en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte” şeklinde değiştirildiğinden, işyeri bildirelerinin, bundan böyle en geç sigortalı çalıştırılmaya başlanan tarihte Kurumumuza verilmesi veya iadeli taahhütlü olarak gönderilmesi gerekmektedir. 4958 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile yapılan bu değişikliğin 06.08.2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi nedeniyle 06.08.2003 tarihinden sonra (bu tarih dahil) sigortalı çalıştırmaya başlayan işverenler tarafından verilmesi icabeden işyeri bildirelerinin sigortalı çalıştırılmaya başlanan tarihte Kurumumuza verilmiş olması halinde bu bildirelerin yasal süresi içinde verilmiş olduğu kabul edilecektir.

Diğer taraftan, 506 sayılı Kanunun 8 inci maddesine 4958 sayılı Kanun ile eklenen fıkra uyarınca, miras yolu ile intikal eden işyerinden dolayı yeni işveren (mirasçılar) tarafından düzenlenecek işyeri bildirgesinin ölüm tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Kurumumuza verilmesi veya iadeli taahhütlü olarak gönderilmesi gerektiğinden, anılan bildirgenin en geç üçüncü ayın son gününde Kurumumuza verilmemesi durumunda 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin (a) fıkrasına istinaden idari para cezası tahakkuk ettirilecektir.

4- 506 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları 4958 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi ile 01.01.2004 tarihi itibarıyla değiştirilmiş olup, bu değişiklikle, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynî yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamlarının sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarlarının tespitinde nazara alınmayacağı, bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın, tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Bu hükümlere göre, daha önceki uygulamada olduğu gibi, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynî yardımlar, yemek, çocuk ve aile zamlarının sigorta primleri hesabına esas tutulacak kazançlar tutarına dahil edilmemesi, 02.03.1995 tarihli, 16-104 Ek sayılı Genelgede belirtilen ayakkabı ve elbise dikiş bedellerinin ise 01.01.2004 tarihinden itibaren prime tabi tutulması icabetmektedir.

Öte yandan, söz konusu madde hükmüne istinaden, 01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yemek, çocuk ve aile zamlarının yıllar itibarıyla prime tabi tutulmayacak miktarları Bakanlığımızca belirleneceğinden, bu konuda daha sonra ayrıca açıklama yapılacaktır.

Aynî yardımların nakden ödenmesi durumunda bunların prime esas kazançlar tutarına dahil edilmesi uygulamasına devam edilecektir.

506 sayılı Kanununun 77 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik uyarınca, her sigortalının prim hesabına esas tutulacak aylık kazanç toplamının 1.000 liraya kadar olan lira kesri nazara alınmayacağından, bu husus 01.01.2004 tarihinden itibaren göz önünde bulundurulacaktır.

5- 506 sayılı Kanununun 79 uncu maddesinde yapılan düzenleme sonucunda;

a) İşverenlerin sigortalı çalıştırmadıkları takdirde bu hususu daha önce yazılı olarak önceden Kurumumuza bildirmeleri gerekirken, bu defa yapılan değişiklikle, aynı durumun, sigortalı çalıştırılmaya son verilen tarihten itibaren bir ay içinde yazılı olarak Kurumumuza bildirilmesi esası getirilmiştir.

Ancak, bu konudaki yükümlülüğün zamanında yerine getirilmemesi idari para cezası uygulamasında "fiil" olarak sayılmadığından, bu işverenler hakkında 506 sayılı Kanununun 140 inci maddesi uyarınca işlem yapılmayacaktır.

b) İşverenin, sigortalıyı, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi halinde, sigortalıyı devir alanın, geçici iş ilişkisi süresine ilişkin prim belgelerini bir ay içinde asıl işverene ait tescilli işyerinden Kurumumuza vermesi gerekmektedir. Bu durumda, prim belgelerinin verilmesinden sigortalıyı devir alan işveren, asıl işveren ile birlikte müteselsilen sorumlu tutulacaktır.

Sigortalının devrine ilişkin yazılı olarak yapılmış sözleşmenin Kurumumuza ibraz edilmesine rağmen, bu sigortalılar ile ilgili prim belgelerinin sigortalıyı bizzat çalıştıran (devir alan) tarafından Kurumumuza verilmemesi halinde, uygulanacak idari para cezalarının öncelikle devir alana tebliğ olunması, ödenmemesi durumunda ise sigorta primlerinde olduğu gibi, sigortalıyı devir eden asıl işverene de tebligat gönderilmek suretiyle ve müteselsil sorumluluk esasına nazara alınarak, idari para cezasının bu defa asıl işverenden tahsiline başvurulacaktır.

c) Fiilen veya işyeri kayıtlarından yapılacak tespitlerin yanı sıra, kamu kuruluşları tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı saptanan sigortalılara ait olup, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 14, 16, 17 ve 20 nci maddelerinde belirtilen belgelerin Kurumumuza verilmemiş olduğunun anlaşılması halinde, bu belgelerin verilmesi hususunda öncelikle işverenlere (veya varsa ilgili aracılar) bir ay süreli bir tebligat yapılacak, belgelerin bu süre içinde verilmemesi veya noksan verilmesi durumunda söz konusu belgeler ilgili Sigorta/Sigorta İl Müdürlüğümüzce re'sen düzenlenerek birer nüshası işverene veya ilgili aracıya gönderilecektir.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin bahis konusu maddelerinde belirtilen belgeler yapılacak tebligat üzerine verilse bile, 506 sayılı Kanununun, 9 ve 79 uncu maddelerinde öngörülen yasal verilme süresi geçmiş ise, aynı Kanununun bu Kanunla değiştirilen 140 inci maddesine göre idari para cezası uygulanacaktır.

d) 506 sayılı Kanununun 83 üncü maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından ihale yoluyla yaptırılan her türlü işler, gerçek veya tüzel kişilerce yapılan inşaatlardan dolayı yeterli işçiliğin bildirilmiş olup olmadığının Kurumumuzca araştırılması gerekmele birlikte, bu araştırmanın usûl ve esaslarının Yönetmelikle belirlenmesi gerektiğinden, bu konuda çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar 16-118 Ek sayılı Genelgede belirtildiği gibi işlem yapılmasına devam edilecektir.

6- 506 sayılı Kanununun 80 inci maddesinin beşinci fıkrası 4958 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve yapılan düzenleme sonucunda, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesi hariç, diğer maddelerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

Söz konusu değişiklik, 4958 sayılı Kanunun Resmi Gazete'de yayımını izleyen ayın sonundan itibaren yürürlüğe girdiğinden, bu durumda 2003/Eylül ve önceki aylar için 6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca belirlenen gecikme zamları uygulanacak, 1 Ekim 2003 tarihinden sonraki sürede ise, Kurum alacağının ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihte %10 oranında arttırılarak bulunacak tutara, ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere, borç ödeninceye kadar, her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin aylık ortalama faizi, bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanacaktır. Ancak ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanacaktır.

Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin aylık ortalama faizi Genel Müdürlüğümüzce Ünitelerimize ayrıca bildirilecektir.

7- 4958 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin (F) fıkrasında, Kurumumuzun, 506 sayılı Kanununun 130 uncu maddesinde belirtilen görevleri yapmak üzere Sigorta Yoklama Memuru çalıştırabileceği öngörülmüştür.

506 sayılı Kanununun 4447 sayılı Kanunla değişik 130 uncu maddesinin ikinci fıkrası 4958 sayılı Kanununun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte, 4958 sayılı Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (B) ve (C) fıkraları hükmüne istinaden bu konuda yeniden bir düzenleme yapıncaya kadar, daha önce Yönetim Kurulumuzca görevlendirilmiş olan Yoklama Memurları görevlerine devam edeceklerdir.

Öte yandan, 506 sayılı Kanununun 130 uncu maddesine 4958 sayılı Kanununun 49 uncu maddesi ile eklenen fıkrada, ihaleli işler ile özel bina inşaatı işyerleri işverenlerine, Kuruma prim borçlarının bulunmadığını gösteren ilişiksizlik belgesinin verilmesinde, 3568 sayılı Kanuna göre yetki verilmiş serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler tarafından işverenlerin defter ve belgelerinin incelenebileceği öngörülmüş olmakla beraber, bu uygulamanın usul ve esasları daha sonra çıkarılacak yönetmelikle belirleneceğinden, bu konuda, hazırlanacak yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

8- Bilindiği gibi, 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesi 4958 sayılı Kanun ile değiştirilmiş olup, bu değişikliğe göre,

a) Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen ve örneği Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmelięi ekinde yayımlanmış bulunan (Ek 7) işyeri bildirgesinin en geç 8 inci maddede belirtilen tarihte Kurumumuza verilmemesi halinde işverenlerin deftere tabi olup olmadıkları, deftere tabi iseler tutulan defterin türü dikkate alınarak, sigortalı çalıştırılmaya başlanılan tarihte geçerli olan asgari ücret üzerinden idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

Ancak, 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin (a) fıkrası uyarınca idari para cezası verilirken; işverenlerin defter tutmak zorunda olup olmadıklarının, defter tutmak zorunda iseler, ilgili kanunlara göre tutmak zorunda oldukları defterlerin türünün bilinmesi icabettiğinden, işyeri bildirgelerinin verilmesi sırasında bu bildirgenin sağ üst kısmına bu konuda şerh konulması ve gerektiğinde ilgili vergi dairesi ile temasa geçilerek oluşan tereddütlerin giderilmesi yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Yeni düzenleme gereğince, bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olan işverenler için üç aylık asgari ücret, diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için iki aylık asgari ücret, defter tutmakla yükümlü olmayan işverenler için de bir aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Diğer taraftan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı çalıştırdığı halde, işyeri bildirgesini işçi çalıştırılmaya başlanılan tarihten önce Kurumumuza vermediği anlaşılan işverenlere 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin (a) fıkrası uyarınca idari para cezası verilmemiş veya ceza uygulanmış olmakla beraber tebliğ edilen tutara itiraz edilmiş ya da bu tutar kesinleşmemiş ise, idari para cezaları, bu defa işverenlerin deftere tabi olup olmadıkları, deftere tabi iseler, tutmak zorunda oldukları defterin türü nazara alınarak 4958 sayılı Kanun ile yeniden belirlenen tutarlar üzerinden tahsil edilecektir.

Örneğin, 06.05.2003 tarihinde sigortalı çalıştırmaya başladığı halde işyeri bildirgesini bu tarihten sonra vermiş olan defter tutmak zorunda olmayan bir işverene henüz idari para cezası uygulanmamış veya uygulanmış olmakla beraber itiraz edilmiş ise, itirazı konusunda kesinleşmiş mahkeme kararı olmadıkça, bu durumdaki işverenden bir aylık asgari ücret tutarında idari para cezası tahsil edilecektir.

Bu Genelge, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Ünitelerimize ulaştığından, söz konusu fıkranın yürürlüğe girdiği 06.08.2003 tarihinden, Genelgenin Ünitelerimize ulaştığı tarihe kadar, sigortalı çalıştırıldığı tarihte Kuruma verildiği anlaşılan işyeri bildirgelerinden dolayı idari para cezası uygulanmış ise, bu cezalar, kanuni dayanağı olmadığı için Ünite İtiraz Komisyonlarınca iptal edilerek sonucu işverenlere tebliğ olunacaktır.

b) Bilindiği gibi, 506 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin birinci fıkrası ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 16, 17 ve 20 nci maddeleri uyarınca işverenler, çalıştırdıkları sigortalılar için aylık sigorta primleri bildirgesi, dört aylık sigorta primleri bordosu ve aylık sosyal güvenlik destek prim bordosu düzenlemekle yükümlüdürler.

Yukarıda belirtilen belgelerin yasal süresi içinde Kurumumuza verilmemesi durumunda Kanunun 140 ıncı maddesinin (c) fıkrasına istinaden, önceden yazılı ihtar yapılması şartına bağlı kalınmaksızın idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

Öte yandan, bu belgelerden, dört aylık sigorta primleri bordolarının yasal süresi dışında verilmesi halinde idari para cezası verilmeyeceği 27.06.2003 tarihli, 12-124 Ek sayılı Genelgede açıklanmış ise de, 506 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin değiştirilmeden önceki birinci fıkrasında yer alan “..... prim belgeleri.....” ibaresi, 4958 sayılı Kanun ile bu defa “..... asıl veya ek belgeleri.....” şeklinde değiştirilmiş olduğundan, 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 06.08.2003 tarihinden sonraki dönemlere ilişkin olmak üzere düzenlenecek dört aylık sigorta primleri bordolarının yasal süresi dışında verilmesi halinde de idari para cezası uygulanacaktır.

Bununla birlikte, söz konusu bildirge ve bordolardan dolayı verilmesi icabeden idari para cezasının miktarı, öncelikle bu belgelerin niteliği (asıl veya ek olarak) ve verilen belgelerdeki sigortalı sayısı dikkate alınarak hesaplanacaktır.

Örneğin, 2003/Temmuz ayına ilişkin olmak üzere düzenlenen aylık sigorta primleri bildirgesinin aslının 5 Eylül 2003 tarihinde (yasal süresi dışında) verilmesi durumunda, bildirgedeki sigortalı sayısı da 10 ise, 31 Ağustos 2003 tarihinde işlenen “fiil” den dolayı 31 Ağustos 2003 tarihinde yürürlükte olan asgari ücretin (306.000.000.-)/5 inin 10 ile çarpımı suretiyle bulunacak tutar kadar, yani $61.200.000 \times 10 = 612.000.000.-$ lira idari para cezası verilecektir. Bu bildirgedeki sigortalı sayısı 40 ise, 2.448.000.000.- lira idari para cezası uygulanması gerekmektedir. Bu tutar değişik 140 ıncı maddenin (c) fıkrası hükmünde öngörülen asgari ücretin üç katını aştığından, 2.448.000.000.- lira değil, bu defa işverene, $306.000.000 \times 3 = 918.000.000.-$ lira ceza tutarı tebliğ edilecektir.

Diğer taraftan, 140 ıncı maddenin (c) fıkrasındaki değişikliğe istinaden bundan böyle “ek” nitelikte verilecek belgelerin her biri için; sigortalı sayısı, prime esas kazanç tutarının cüzi Kurum alacağı altında olması gibi hususlar üzerinde durulmaksızın, fiil tarihindeki aylık asgari ücretin 1/8’i tutarında idari para cezası verilecektir.

Bu bakımdan, yapılan yasal düzenleme karşısında, 21.02.1994 tarihli, 16-74 Ek sayılı Genelgenin “Maddi Hatalar ve İşverenin Elinde Olmayan Nedenler” başlıklı 1 inci maddesinin (a) ve (b) fıkraları ile 30.05.2000 tarihli, 034/400114 sayılı Genel Yazı, 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanamayacağından yürürlükten kaldırılmıştır.

Örneğin, daha önce 2003/Temmuz ayı için “asıl” nitelikte aylık sigorta primleri bildirgesi verilen bir işyerinden dolayı aynı ay için bu defa 2003/Eylül ayında (yasal süre dışında) sadece prime esas kazanç tutarı 5.000.000.- matrahlı “ek” aylık sigorta primleri bildirgesi verilmesi durumunda, işverene, $306.000.000. \times 1/8 = 38.250.000.$ -lira tutarında idari para cezası verilecektir. 2003/Mayıs ayı için düzenlenen aynı mahiyetteki ek bildirgenin 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilmesi halinde ise 30.05.2000 tarihli, 034/400114 sayılı genel yazının yürürlükte olduğu bir aya ilişkin olması nedeniyle idari para cezası uygulanmayacaktır.

Öte yandan, ceza hukukunun bir prensibi olarak yeni düzenlemelerin failin lehine bir durum getirmesi halinde, düşürülen ceza tutarlarının uygulanması gerektiğinden, 06.08.2003 tarihinden önceki sürede işyeri bildirelerinden dolayı daha düşük tutarda ceza uygulamasında olduğu gibi, 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 06.08.2003 tarihinden önceki aylarda “asıl” veya “ek” bildire ve bordolar için henüz ceza verilmemiş ise, önceki aylar için bu tarihten sonra uygulanacak idari para cezalarında da daha az olan yeni miktarlar uygulanacaktır.

506 sayılı Kanunun 4958 sayılı Kanun ile değiştirilen 140 ıncı maddesinin (c) fıkrasının 3 üncü maddesi ile getirilen yeni hüküm ile, bildire veya bordoları hiç vermeyen işverenlere ve varsa aracılar, her bir belgeden dolayı sigortalı sayısı üzerinde durulmaksızın ayrı ayrı olmak üzere aylık asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası verilmesi öngörülmüştür.

Bu durumda, sigortalı çalıştırıldığıının tespit edilmesi üzerine gerek sonradan tescil edilen işyerleri, gerekse tescilli olduğu halde (faal) hiç belge verilmeyen işyerlerinden dolayı kanunun bu hükmü uyarınca işverenlere her bir belge için ayrı ayrı olmak üzere aylık asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Örneğin, Sigorta Müfettişi veya Sigorta Yoklama Memurunca yapılan durum tespiti sonucunda işyerinde çalıştırılan sigortalıların tümünün veya bir kısmının Kurumumuza hiç bildirilmediklerinin anlaşılması üzerine, prim belgelerinin bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinden önce verilmemiş olduğu nazara alınarak işverene veya ilgili aracıya, belgelerin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına bakılmaksızın, 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin (c) fıkrasının 3 üncü bendi uyarınca her bir belgeden dolayı asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası verilecektir.

Başka bir anlatımla, tutanakla çalıştıkları saptanan sigortalılar ile ilgili asıl veya ek nitelikteki belgelerin verilmesi hususunda işverene veya ilgili aracıya bir ay süreli bir tebligat yapılması üzerine söz konusu asıl veya ek belgelerin bu süre içinde verilmesi durumunda bile, idari para cezası asgari ücretin üç katı üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İşyeri kayıtlarından yapılacak tespitler ile kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak yazılardan işyerlerinde sigortalı çalıştırıldığıının bildirilmesi halinde de yukarıda belirtildiği gibi işlem yapılacaktır.

Ancak, bu uygulama sırasında, hiç belge verilmemesi fiilinin, 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki sürede gerçekleşmiş olması halinde, bu fiillere asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

İşyerlerinde denetim yapılmaksızın, öteden beri çalıştırılan sigortalıların tümünü Kurumumuza bildirdiği halde, herhangi bir aya veya döneme ilişkin "asıl" nitelikteki belgeleri Kurumumuza vermediği Ünitece anlaşılan işverenlere ve varsa aracılar, öncelikle iadeli taahhütlü olarak bir yazı gönderilerek bu belgelerin 15 gün içinde verilmesinin istenilmesi, belgelerin yazıda belirtilen bu süre içinde verilmesi durumunda 140 ıncı maddenin (c) fıkrasının 1 inci bendine göre idari para cezası uygulanması, belgelerin istenilen süre geçirildikten sonra verilmesi veya hiç verilmemesi halinde ise, bu kez aynı fıkranın 3 üncü bendine göre (aylık asgari ücretin üç katı tutarında) idari para cezası tahakkuk ettirilmesi uygun görülmüştür.

Diğer taraftan, 16-118 ek sayılı Genelge gereğince yapılacak ön değerlendirme sonucunda Kurumumuza yeterli işçilik bildirilmemesi üzerine Sigorta Müfettişlerince yapılan inceleme neticesinde Kurumumuza bildirilmediği tespit olunan asgari işçilik tutarının, ilgili olduğu aylar belirlenmiş ise bu aylara, belirlenememiş ise faaliyette bulunulan son aya maledilmesi ve ilişkilendirilecek ay veya aylara ait asıl ya da ek belgelerin Kurumumuza hiç verilmemiş olması nedeniyle bu belgelerin her biri için aylık asgari ücretin üç katı tutarında idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

c) 4958 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme sonucunda, işyeri kayıtlarını ibraz etmeyen işverenlere uygulanmakta olan idari para cezalarında herhangi bir değişiklik yapılmadığından, bu konuda daha önce yapılan uygulamaya devam edilecektir.

Ancak, söz konusu Kanun ile, ibraz edilen defter veya belgelerin tümü verilen sürede ibraz edilmekle beraber, bu kayıtları yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uygun olarak düzenlemeyenlere, her bir geçersizlik hali için, ibraz edilmemesi üzerine uygulanan miktarları aşmamak kaydıyla, aylık asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası verileceği öngörüldüğünden, gerek 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 06.08.2003 tarihinden önce, gerekse bu tarihten sonra işlenmiş olduğu tespit edilen geçersizlik hallerinin her biri için ayrı ayrı idari para cezası uygulanacaktır.

Bu uygulama sırasında, 06.08.2003 tarihinden önce ve sonraki sürede tespit edilen birden fazla kayıt geçersizliği fiilleri için verilecek cezaların toplamı, defter ve belgelerin ibraz edilmemesi halinde uygulanan ceza tutarını aşmayacaktır.

Örneğin, diğer defterleri tutmak zorunda olan bir işverenin defter ve belgelerinin incelenmesi sonucunda; 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3; Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ise 2 geçersizlik durumunun tespit edilmesi halinde toplam 2.142.000.000.- lira idari para cezası verilmesi gerekmekte ise de, yeni düzenleme uyarınca bu işverene toplam 765.000.000.- lira (306.000.000 / 2 x 5) tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Defter ve belgelerin hangi hallerde geçersiz sayılacağı Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 21 inci maddesinde; işyeri kayıtlarının geçersizliğine ilişkin “fiil” tarihleri de 16-36 Ek sayılı Genelgede açıklanmış olduğundan, uygulamada bu hususlar gözönünde tutulacaktır.

d) 4958 sayılı Kanun ile, gerek dört aylık sigorta primleri bordolarının, gerekse aylık sosyal güvenlik destek primi bordolarının işyerlerinde sigortalıların görebileceği yerde asılı olmadığının tespiti halinde uygulanmakta olan idari para cezalarının miktarında herhangi bir değişiklik yapılmadığından, bu uygulamaya eskiden olduğu gibi devam edilecektir.

e) İdari para cezalarının ödenmesi veya tebliği üzerine Kuruma yapılacak itiraz süresi 4958 sayılı Kanun ile değiştirilmiş olup, bu süreler 15 güne çıkarılmıştır. Ayrıca 140 ıncı maddede yapılan diğer bir değişiklikle, Kuruma vaki itirazların reddi üzerine 60 gün içinde idare mahkemesine başvurulabileceği öngörülmüştür. İdari para cezalarının tebliğinde kullanılan örneklerde değişiklik yapılacağından, yeni tebligat örnekleri Ünitelerimize gönderilinceye kadar, bu değişiklikler tashih edilerek eski örneklerin kullanılması uygun görülmüştür.

Öte yandan, evvelce olduğu gibi, tebligatta belirtilen süre içinde ödenmeyen idari para cezaları Kurum alacağına dönüştüğünden, söz konusu ceza tutarları, 506 sayılı Kanunun 80 inci maddesinin 4958 sayılı Kanun ile değiştirilen beşinci fıkrası uyarınca (%10 oranında artırılarak) hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte tahsil edilecektir.

506 sayılı Kanunun değişik 140 ıncı maddesinin son fıkrası hükmü uyarınca, “fiil” in işlendiği günden itibaren 5 yıl içinde tebliğ edilmeyen idari para cezalarının zaman aşımına uğrayacağı öngörülmüştür. Bu bakımdan, 4958 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel geriye yönelik 5 yıldan önceki sürede işlenen fiiller nedeniyle tahakkuk ettirilen ve tebliğ olunan idari para cezalarına yeni hükümden dolayı (zamanaşımı def’inde bulunularak) itiraz edilmesi halinde, mahkeme kararı ile kesinleşmiş olanlar hariç olmak üzere diğer cezaların Ünite İtiraz Komisyonlarınca iptal edilmesi ve sonucunun ilgililere tebliğ olunması icabetmektedir.

Ayrıca, işlenen fiiller için bundan böyle idari para cezası tahakkuk ettirilirken, “fiil” tarihinden itibaren (5) yıl geçmiş olup olmadığının araştırılması, (5) yıl geçmiş ise idari para cezası tahakkuk ettirilmemesi gerektiğinden, Kurumumuz zararına sebebiyet verilmemesi ve ihtilaf yaratılmaması açısından bu konudaki işlemlerin zamanında yapılmasına özen gösterilecektir.

İdari para cezalarının fiil tarihinden itibaren (5) yıl içinde tahakkuk ve tebliğ edilmemesi nedeniyle tahsilinin imkânsız hale gelmesi durumunda oluşacak Kurum zararından, ilgili dosya memuru, şef, müdür yardımcısı ve ünite amiri müştereken ve müteselsilen sorumlu olacaktır.

Diğer taraftan, işverenlerin gereksiz yere para cezası ile karşılaşmamaları amacıyla bu Genelgenin bir adedinin, ivedilikle ilinizdeki Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali

Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odasına gönderilmesi, ayrıca bu konuda talep olunması durumunda meslek mensupları için bilgilendirme toplantıları yapılması uygun görülmüştür.

Bilgi edinilmesini, gereğinin buna göre yapılmasını, tereddüt edilen hususların Genel Müdürlüğümüzden sorulmasını rica ederiz.

Sait ERSOY
Genel Müdür Yrd.V.

Nazmi GÜLEYÜPOĞLU
Kurum Başkanı V.

DAĞITIM :

Gereği :

-Sağlık ve Sigorta İşleri
Genel Müdürlüklerinin
Taşra Teşkilatına

Bilgi :

-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına
-Merkez Ünitelere